

МІСТОРІЯ однієї дружби (скорочено)

Ірина Цілик

Цілик Ірина

МІСТОРія однієї дружби

Стислий переказ по розділах, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу.

Розділ перший

Метелики в голові

Таня Хорошун – десятирічна дівчинка з кирпатим носом в ластовинні. Вона має ще зеленкуваті очі та смарагдові коліна й лікті – до них у тон, адже часто падає, а її мама скаржитися, що невдовзі їй доведеться купувати зеленку літрами. Все решта в Тані Хорошун, як у більшості дівчат її віку: худючі ноги, вічно розчухрана коса, короткі сукні і різноманітні витівки.

Одного дня Мирослава Адамівна, вчителька 4-Б класу, влаштувала культпохід замість уроків. Це сподобалося всім її учням, серед яких була також і наша героїня.

Діти прийшли у науково-природничий музей. Все тут здавалося незвичайним, але й справжнісіньким водночас. Школярі ходили різними залами, продовжували охати, ойкати, липнути носами до скляних вітрин, і Таня Хорошун так само охала, прилипала та слухала пояснення Мирослави Адамівни.

А на третьому поверсі на неї чекав сюрприз. Там були метелики! Рік тому дівчинка захопилася цими винятковими створіннями, відпочиваючи в літньому дитячому таборі. З тих пір Таня перелопатила купу енциклопедій в пошуках своїх улюбленців. У музеї ж були зібрані сотні різних метеликів – від зовсім простеньких до рідкісних тропічних франтів з ядучим обарвленням.

Вся сім'я Хорошунів із задоволенням вислухала розповідь про похід до музею. Але щойно Таня попросила піти ще раз найближчими днями, як з'ясувалося, що це не так просто. Тато Толя працював ветеринаром у клініці й не мав зайвого часу на прогулянки містом. Мама Катя з ранку до ночі працювала в редакції журналу про відпочинок і розваги в місті Києві, а тому не відпочивала й не розважалася сама уже досить давно. У Софії скоро мали бути вступні іспити. Та й у бабусі, що викладала вищу математику, були іспити у студентів. Дідусь Женя промовчав, але з усього було видно, що й у нього особливі плани на найближчі дні.

Наступного дня Таня прокинулася, поснідала, зібрала наплічник і вийшла з дому рівно о восьмій: так у неї було заведено. Ще з другого класу вона ходила до школи самотійно. Таня не підводила батьків, завжди встигала на перший урок і ніколи не переходила дорогу на червоне світло.

Надворі травневе сонце сліпучо виблискувало в калюжах, грайливо цвікали горобці, пахли квітучі яблуні. Таня подумала, що піде сьогодні не до школи, а до музею.

У метро старенький незнайомий дідусь спитав Таню, куди вона їде. Дівчинка сказала, що везе мамі у театр сніданок, і швидко вийшла на платформу. Вже на сходинках Таня озирнулася. Унизу було дуже багато людей. Поміж них Таня раптом побачила і старенького дідуса, з яким розмовляла у вагоні. Він стояв під стінкою, зводячи дух і пропускаючи інших, молодих і нетерплячих. Неприємний холодок залоскотав Таню, але вона відмахнулася від нього й поспішила вперед...

Таня стала першим відвідувачем музею. Вона кілька годин роздивлялася улюблених махаонів, адміралів та інших метеликів з незвичними назвами. "Коли я виросту, то неодмінно працюватиму в музеї", – вирішила Таня дорогою додому.

Повернувшись, вона якраз встигла на обід. Вдома її ніхто ні про що не запитав, і, доїдаючи свій суп, Таня відчула, що в неї з'явилася таємниця.

От тільки Мирослава Адамівна поцікавилася наступного дня причинами її відсутності у школі. Таня сказала, що у її мами був день народження.

Кілька днів по тому Таня справно ходила до школи й виконувала домашні завдання, як годиться. Але якось зранку їй закортіло глянути на деяких метеликів з родини парусникових, а їх не було в її енциклопедії...

Лише вчетверте, коли Таня знову вирушила знайомим позашкільним маршрутом, сталася катастрофа. Саме цього дня мама несподівано звільнилася з роботи по обіді. Вона зайшла за донькою до школи, але там її не знайшла. Натомість, мама зустріла Мирославу Адамівну. Хтозна, про що вони говорили, але ввечері на Таню чекала позапланова сімейна нарада. Тато засмутився більше за усіх, кажучи: "І ніяка ти не Хорошун, а справжній плохун". Він сказав, що не придбає дівчинці путівку у табір. В кімнаті запанувала тиша. Бабуся з дідусем попрощалися й пішли додому: вони мешкали в сусідньому будинку. Всі інші мовчки розбрелися у своїх справах. А пізно ввечері тато відкрив мамі свою таємницю: зараз просто немає вільних путівок, тому Таня поїде трохи пізніше. Таня цього не знала і гірко плакала у ліжку.

Розділ другий

Дивне знайомство

Таня сиділа на дитячій гойдалці й сердито копала ногою пісок. Вчора сталося непоправне: Вітусю Ільницьку, її приятельку з їхнього двору, відвезли в село до бабусі на все літо. Вітуся розповідала, що в селі є корови, комарі і хлопці. В Хорошунів "села" не було. Друга Танина бабуся мешкала в Житомирі, і корів там не побачиш. Що ж до комарів і хлопців, то такого добра вистачало і в Києві. Але комарів Таня не любила, а з хлопцями приятелювати не випадало. У дворі було кілька хлопців її віку, але їхні ігри здавалися їй нікчемними. Одного ж разу Таня просто-таки побилася з їхнім ватажком і своїм сусідою Марком Захарченком. Він був нижчим, але дражнив Таню курдупликом.

Більшість шкільних друзів Тані також не забарилися роз'їхатися з міста, і, як на лихо, у дворі сьогодні не було жодної живої душі. Дівчинка вийшла з двору на вулицю, хоч батьки не дозволяли. Але ноги самі вже несли Таню в невідомому напрямку.

Між тим, вулиця, на якій мешкала наша героїня, була мальовничою. Зусібіч височіли старовинні поважні будинки, тулячись один до одного своїми кремезними статурами. Куди лише не глянь – черевасті пихаті балкони, граційні брами, ліпні прикраси, навіть і маленькі башточки. Але Таня уваги на це все не звертала.

Дівчинка йшла вулицями і раптом по інший бік зауважила свого дідуса Женю! Щоб він її не побачив, Таня шуснула до найближчої брами. Здається, пронесло: дідусь, неспішно гортаючи на ходу газету, нічого не помітив і посунув собі далі.

Дівчинка побачила, що посеред незнайомого їй двору, оточеного високими будівлями, стоїть дивний маленький зелений будиночок. Він був дуже старий, але ряснів усілякими дерев'яними прикрасами, асиметричними терасами та веселими віконницями. Либонь, саме в такій хатинці міг би мешкати Карлсон.

Неподалік від цього милого будинку стояв екскаватор, кілька будівельників і круглий дядько в костюмі голосно про щось гомоніли. Екскаватор завівся. Вітрець легенько дмухнув Тані у волосся.

І саме цієї миті відбулося щось надзвичайне. "Татаро-монгольська орда", – прошелестів чийсь глухий голос десь поблизу Тані. Це їй видавалося надзвичайним, адже поруч з нею нікого, зовсім нікого не було! "Ну, ніякої совісті!" – вдруге промовив таємничий голос, і Таня аж підскочила на місці, але, як і раніше, нікого не побачила. Екскаватор став наближатися до зеленого будиночка. Дівчинка запитала, хто з нею розмовляє, і почула таку відповідь: "Я всього лише старе втомлене Місто, яке не потрібне своїм мешканцям". Здавалося, що це говорять то голуби у деревах, то скрипучий тролейбус.

Голос жалівся, що його мешканці руйнують старовинні будинки. Наприклад, цей зелений будиночок має більше, ніж сто тридцять років. У ньому мешкали різні цікаві люди. Там жив один відомий художник. Місто жалілося, що замість будинку побудують новий бізнес-центр або готель. Таня спитала, чому Місто нічого не зробить.

Десь далеко зайшлася виском сирена швидкої допомоги. У сусідньому дворі голосно завив пес. "Та, мабуть же, зроблю", – нарешті неохоче зашурхотіли камінчики, осипаючись під гусеницями екскаватора. І зразу почалося щось дивовижне. Все навколо потемнішало. Знагла налетів сильний буревій, жбурляючи сміття та гілки дерев у лобове скло екскаватора. Таня затисла вуха долонями. Здавалося, торнадо упало на місто! Все захиталося, заворушилося навколо, і раптом величезне старе дерево поблизу будівельників із голосним хрускотом упало просто перед екскаватором, перегородивши йому шлях.

Переляканий водій випорснув з кабіни та кинувся навітки, його товариші і череватий керівник розбіглися. Таня Хорошун дивилася на все це і сміялася. Вітер вщух, сонце знову засяяло, і на душі було дуже легко. Навіть дерево знову стояло цілісіньке на своєму місці, весело тріпочучи листочками!

Місто довго мовчало, а тоді спитало дівчинку: "А ти сама як думаєш, що таке місто?". Дівчинка відповіла, що це вулиці, дороги, будинки, дерева, магазини, театри, ринки... "Головне – це люди", – сухувато сказало Місто. "Поки мої мешканці не знайдуть

спільної мови, я ніколи не зможу бути по-справжньому могутнім. Ось в чому річ", — сказало Місто.

Воно сказало, що завтра о пів на п'яту ранку чекає на дівчинку у її дворі, бо буде екскурсія.

Стислий переказ по розділах, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу.

Розділ третій

Незвичайна екскурсія

Таня Хорошун прокинулася дуже рано. Вона натягнула шорти і футболку, застелила поспіхом ліжко й навшпиньки вийшла з квартири, навіть не почистивши зуби і не випивши ранкового чаю.

Кулею Таня злетіла сходами донизу, вискочила у двір і завмерла. Таким своє місто вона ще ніколи не бачила. Сіруватий серпанок ніжно овів сону вулицю. Невпевнено блимнули і згасли ліхтарі.

Місто заговорило до дівчинки гуркотом порожньої бляшанки з-під лимонаду, зашурхотіло оголошеннями на дверях її під'їзду.

Дівчинка бачила, як Місто прокидається. Бадьорі рум'янощокі жіночки в яскравих безрукавках взялися відчищати велике тіло Міста. Від лоскоту Місто реготалося. На зміну двірничкам з'явилися поливальні машини. Вони зрошували Місто холодним душем. Весело задеренчали перші трамваї, поволі виповзли з депо автобуси й тролейбуси, привезли на вокзал бабусь з клумаками міжміські електрички. Трохи згодом у порожньому череві Міста загурчало метро й почало розвозити перших пасажирів.

Місто остаточно прокинулося.

Зашелестіли розмовами прочинені вікна, випускаючи назовні запахи кави та яєчні. Авта повезли гарячий хліб до крамниць. Забрызкали посудом кав'ярні. Десять на околицях Міста запахали нечистим подихом труби великих заводів. А продавці на ринку встигли зняти накривки із сиру та молока. З воріт великої кондитерської фабрики вирушила ціла низка автівок у різних напрямках: вони повезли торти.

У квартирах залементували тисячі будильників. Увімкнулися крани, чайники, тостери, фени. Почали втікати духмяні напої й каші. Настав час комусь вдягати панчохи, а комусь – краватки. Незабаром уже прочинилися двері і дверцята, загуркотіли мотори, й вулиці заповнив багатоголосий автомобільний гомін. Одночасно ж із тим пішли, побігли, почеберяли мільйони людських ніг до інститутів, офісів, крамниць, бібліотек, поліклінік...

"Хочеш побачити, хто як починає свій день?" – лукаво спитало Місто.

Таня не встигла і подумати про це, як опинилася в дитячому садочку. І потрапила вона туди якраз до сніданку. Посеред світлої сонячної кімнати стояли низенькі столики. За ними сиділи малюки і неохоче колупали ложками у своїх тарілках. Таня зрозуміла, що для інших вона зараз невидимка.

Згодом дівчинка опинилася у телестудії. Ніколи раніше їй не доводилося бувати на телебаченні. Таня бачила ведучу, що вела новини, а потім – погоду. Вона сказала, що у Києві буде дощ, хоч Таня бачила сонячну гарну погоду.

Потім Таня Хорошун потрапила у великий кабінет. Посеред кабінету стояв довжезний стіл. За столом сиділи різні серйозні чоловіки. Це було схоже на якусь раду поважних керівників. Вони неспішно пили каву й розмовляли, і Таня тихенько заचाїлася, прислухаючись до їхньої бесіди. Між чоловіками був учорашній "руйнівник" зеленого будиночку. Він говорив, що працює на благо міста. Таня не була з цим згодна.

Раптом дівчинка потрапила у приміщення, де були розставлені великі прозорі бокси з різними птахами й комахами, але в деяких з них дверцята були прочинені. Кімнатою пурхали екзотичні метелики, безбоязно пролітали поруч із Танею, і вона вражено спостерігала за цим видовищем. До кімнати зайшов молодий хлопець у білому халаті.

Це була виставка екзотичних метеликів і птахів, Таня вже здогадалася. Звісно, за живими істотами значно цікавіше спостерігати, ніж за експонатами в науково-природничому музеї. Один з метеликів підлетів близько-близько до Таниної синьої футболки. Але щойно вона простягнула до нього руку, як усе знову замиготіло перед її очима яскравими плямами, і не минуло й кількох секунд, як Таня стояла вже у дворі свого дому.

"Ну, як?" – запитало Місто. – "На сьогодні вже досить?"

Дівчинка не помітила, як поряд з нею опинилася мама! Вона питала дочку, де та пропала зранку. Таня сказала, що бігала на стадіоні. Мама поцілувала Таню, усміхнулася і побігла на роботу.

Розділ четвертий

День народження

Ще не розплющивши навіть очей, Таня прийнялася: в кімнаті пахло полуничним пирогом. Значить, сьогодні був вихідний: в інші дні мама не мала часу возитися з випічкою.

Сім'я зібралася на кухні. Аж раптом десь за вікном почулися дивні звуки. Гомін веселих голосів, музики і гучних барабанів долинав здалеку і ставав все чутнішим кожної миті. Таня, на своє велике здивування, дізналася, що сьогодні День міста. У всіх були плани: мама хотіла почитати новий роман, тато чекав виклику на одну важливу операцію, Софія гуляла з друзями. Так, поснідавши, всі розійшлися у своїх справах.

Не довго зволікаючи, Таня швиденько зібралася і вже за якісь кілька хвилин стояла у дворі. Повз неї безперестанно проходили люди. Всі вони були веселі, гарно вбрані, голосно розмовляли та сміялися і цілими компаніями прямували на святкові гуляння.

Таня попрямувала туди, звідки лунала музика. Місто видалося їй сьогодні незвичайно ошатним. Воно пахло солодощами і парфумами, шелестіло повітряними кульками й гірляндами, сліпило яскравими рекламними щитами зі словами привітань.

Таня й не помітила, як дісталася Софійської площі. Що там робилося! Біля пам'ятника гетьману Богданові Хмельницькому встановили сцену, з якої поважні

політики вітали городян. Ті їх не дуже слухали, їли морозиво і купували сувеніри на ярмаркових ятках. "Як тебе не любити, Києве мій!" – здалеку долинав голос відомої співачки. А люди все прибували і прибували, клацали фотоапаратами, реготали, гомоніли.

"Привіт", – зашелестіли раптом кольорові намиста в руках вуличного торговця. "Це ти?" – радісно підскочила Таня. "Я", – дзенькнула кришка у продавця хот-догів. Місто говорило, що свято – жахливе, бо завтра у прибиральників буде багато роботи, будуть витоптані клумби, купа битого скла, сліди від чийхось рук і ніг на свіжопофарбованих стінах будинків...

Місто запропонувало дівчинці втекти звідси і повело кудись. Таня слухняно попрямувала за підказками Міста. Вона вийшла на Андріївський узвіз. Але сьогодні туди годі було проштовхатися. Вже починаючи з Володимирської вулиці, все навкруг було захаращено сотнями продавців. "Монголо-татарська навала!" – забриніла раптом дримба вуличного музики. – "Я й забуло, що сьогодні цей Бабин торжок краще оминати десятою дорогою". Таня дізналася від Міста, що князь Володимир колись привіз мідних баб із Корсуня й поставив статуї якраз перед Десятинною церквою! Звідси – й назва.

Як не дивно, усього за два кроки від ярмарку, було зовсім малолюдно. Неподалік виднілася сіра будівля, схожа на палац. Таня ступила кілька кроків уперед і раптом помітила дивні купки каміння посеред галявини за прозорим парканчиком. Це і була Десятинна церква. Збудував її Володимир Великий. А Десятинною церкву назвали тому, що князь виділив на її будівництво десяту частину своїх прибутків. З Десятинною церквою пов'язана особлива історія. Як дізналися кияни, що наближаються монголо-татари, то почали вони відступати до укріплення навколо церкви – тікати ж було вже нікуди. І набилися сотні бідних переляканих киян до цього храму. Вже і місця в ньому не було, а все більше й більше людей намагалися сховатися тут. Та, на жаль, церква не змогла усіх сховати і обвалилася, а люди назавжди залишилися під нею.

Потім Місто повело Таню на вершечок гори, з якої дівчинка побачила все, як на долоні. Унизу зеленіла Замкова гора, звивистими згинами прозирав Андріївський узвіз, випиналися барвисті будинки Воздвиженської вулиці. Подалі зринав старовинний Поділ, зблискував на сонці Дніпро, і ясно виднівся його лівий берег...

Дівчинка стояла на Старокиївській горі. Вона довго дивилася згори вниз на своє Місто. Їй здавалося, що ніколи раніше вона не бачила його таким гарним, як тепер. І вже анітрохи не було шкода того, що їй так і не довелося сьогодні поїсти морозива чи пройти святковим ярмарком на Андріївському узвозі.

Раптом щось колихнулося на її шиї. Таня несамохіть торкнулася її долонями та – це ж треба! – виявила гарненьке намисто. "Це з ярмарку, тобі на згадку про сьогоднішній день", – сказало Місто.

Близько до обіду Таня попрощалася зі своїм другом і пішла додому. Свято було в розпалі, голосно звучала музика, весело гомоніли перехожі.

Нарешті Таня звернула з вулиці до свого двору. Вже біля під'їзду вона раптом зупинилася. Клумба з квітами виглядала зовсім не такою, якою вона бачила її вранці:

кілька маргариток зламалися, а одну квітку взагалі було вирвано з цибулинкою. "Монголо-татарська орда", - похитала головою Таня й обережно поправила квітки. "Дякую за подарунок!" - несподіваним гуркотом десь далеко в небі раптом пролунав перший із салютів. А Таня щасливо засміялася й побігла додому.

Розділ п'ятий

Велика депресія

Одного літнього ранку Місто прокинулося в надзвичайно поганому настрої. Раптом йому стало так сумно й так гірко, що небо над ним не втрималося і захлипало сірою мжичкою, а невдовзі ще й розплакалося важким дощем.

Мама збиралася на роботу, Таня мовчки зітхнула. Ще з вечора вона не могла дочекатися сьогоднішнього дня, сподіваючись нових пригод. І от тепер таке розчарування. А злива все не минала.

Увечері, коли городянам настав час вертатися додому, вже почався справжній потоп. Всі вулиці запістрявіли парасольками. Зупинилися в заторах авта. Вдома на їх власників чекали теплі вечери, затишні канапи й віддані телевізори, які тепер були стривоженими голосами ведучих. Мешканці тьопали додому пішки по коліно у воді.

Два дні лило, як із відра. Таня Хорошун, сумна і розгублена, сиділа під цупкою ковдрою, пила чай та уважно стежила за останніми теленовинами.

Дуже скоро новина про такі невеселі події поширилася настільки, що нарешті пролунав дзвінок Львова до Києва. Львів питав, що трапилося. Але Київ відповідав, що у нього просто поганий настрій.

Час минав, а дощі не припинялися.

У вже відомому нам кабінеті великих начальників відбувалася позачергова нарада. Ніхто не знав, як можна зарадити Місту. Один з товстунів-начальників сказав, що керівники просто недостатньо добре дбали про місто. Він натхненно обіцяв Місту перстеники майбутніх кільцевих доріг, діаманти п'ятизіркових готелів та елегантні хутра нових скверів і парків. "Ой, годі заливати. Ви мені хоч старе хутро не довискубуйте!" - пхикнуло Місто і знову гірко заплакало.

В той же час у родині Хорошунів також відбувалася позачергова сімейна нарада. Мама говорила, що її журналу ніхто не купуватиме, бо кому цікаві відпочинок і розваги, коли надворі по коліно води. Софійка раділа, що можна не ходити на іспити. А дідусь сказав, що Місто просто думає, що ніхто його не любить. Слова дідуса зацікавили лише Таню.

Таня підійшла до вікна і визирнула надвір. Все там виглядало зовсім нещасним. Квіти на клумбах схилили свої голівки, а по ринвах дзюркотіла вода і стікала на асфальт. На дитячому майданчику в пісочниці якийсь малюк забув свою іграшкову лопатку й відерце, і тепер вони сумно стирчали у розбухлому піску.

Раптом Тані дещо спало на думку. Вона взяла гумаки, вдягла теплу куртку і вибігла з дому. У дворі було сіро й мокро. Скулившись від прохолодного вітру, Таня попрямувала до пісочниці. Там вона сховалася під грибком і зразу взялася до справи. Кимось забута лопатка добре згодилася в її занятті, і незабаром Тані стало вже навіть

жарко. Дівчинка збудувала ціле піщане королівство із замками, містками, фортецями й глибокими рівчакми. Місто запитало, навіщо це. І дівчинка відповіла, що побудує його і буде любити. "Ніхто не будує міста для того, щоби просто любити їх! Можеш повірити моему досвіду", — говорило місто. "Вибач, ти заважаєш мені працювати", – ввічливо, але твердо мовила Таня, вирізаючи мокрим відерцем гарненьку піщану башточку. Невідомо, про що саме говорили далі наші герої, але вже незабаром дощ скінчився...

А Таня Хорошун ще довго сиділа на бортику пісочниці і говорила з Містом про все на світі. Тепер дівчинка знала, що коли виросте, то будуватиме великі міста.

*Стислий переказ по розділах, автор переказу: Світлана Перець.
Авторські права на переказ належать Укрлібу.*

Розділ шостий

Що не літо, то зима!

Спекотного літнього ранку Таня гуляла вулицями Міста і слухала його цікаві історії. Чого тільки воно не згадувало про своїх колишніх мешканців і їхнє життя. Тепер важко уявити, як виглядали в минулому різні куточки столиці. Звісно, центр Міста виглядав дуже гарно: тут будували театри, вишукані будинки і ресторації. Але далі, в інших районах, прості люди мешкали в маленьких дерев'яних будиночках, які не мали навіть каналізації.

Таня слухала Місто, не перестаючи дивуватися.

Таня проминула чепурну будівлю Оперного театру, головну браму стародавнього Києва – Золоті Ворота, Михайлівську площу із золототерхим собором. Нарешті вона дісталася Пейзажної алеї з безліччю сучасних веселих скульптур та дитячих майданчиків і звернула до своєї улюбленої вулиці – Андріївського узвозу. Тут, як завжди, можна було побачити стільки всього цікавого.

Раптом дівчинка на маленькій вуличці Боричів Тік, що перетинала узвіз, побачила, що усе навкруги запорошило пухнастим снігом. Вдалині були якісь люди в кожухах, шинелях і теплих шапках, вони палили вогнище та гріли над ним руки, а поблизу від них стояло кілька коней...

Тані було зовсім не холодно. Сніг був... теплим. "Приготувалися до зйомки... камера!" – раптом залунав чийсь голос. Таня підвела голову, вгледіла чоловіка з великою камерою і нарешті зрозуміла, що ж тут відбувалося. Це були кінозйомки! Але раптом зйомка перервалася, бо потрібна була дівчинка на роль сирітки. Дівчинка не приїхала, тому режисер був сердитий. Раптом він помітив Таню і запропонував їй цю роль. Потрібно було зіграти дівчинку, яка жила сто років тому в Києві, на цій самій вулиці. Таня погодилася. За кілька хвилин її перевдягли в старе пальтечко, розплели її коси, замурзали гримом обличчя, і от уже з дзеркала на Таню дивилася не Таня Хорошун, а якась зовсім незнайома брудна дівчинка.

Режисер попросив Таню уявити тисяча дев'яност вісімнадцятий рік, війну, холод, голод, сирітське життя. У фільмі дівчинка мала перебирати уламки меблів та лахміття. Коли солдати підійдуть до будинку, їй треба було злякатися і втекти за стіну.

Скільки було дублів – і не злічити. Таня робила все те, що велів режисер. Нарешті, зйомки закінчилися. "Не сумуй, Тетянко. Все хороше завершується лише для того, аби почалося щось інше й також хороше", – раптом почула вона чийсь голос і підвела очі. Поруч з нею стояв актор – старенький дідусь. Це був той самий дідусь, з яким вона колись розмовляла в метро! Дівчинка призналася, що її мама не працює в театрі. Дідусь сказав, що з дівчинки вийде гарна актриса.

Таня довго ще сиділа біля будинку і спостерігала за тим, як збирається кіногрупа. Якоїсь миті до неї підбігла помічниця режисера й вручила їй конверт з гонораром. Таня сховала конверт до кишені й миттю про нього забула.

Таня пішла додому, взявши жменьку штучного снігу. Майже діставшись свого будинку, Таня попрощалася з Містом і попрямувала до двору, але раптом на іншому боці вулиці вгледіла дівчинку. Бідно вбрана, худенька, вона стояла біля крамниці і тримала руку долонькою догори. Раптом з магазину вийшов дядько і тицьнув дівчинці в долоню монетку, а вона кивнула, дякуючи, і знов опустила голову. Таня перейшла дорогу, витягла з кишені конверт з грошима і поклала дівчинці в руку. А сама швидко побігла. Але дівчинка наздогнала її і запропонувала піти разом закупити всього.

І вони пішли до крамниці й купили булок, сиру, шоколаду, цукерок та черешень. Бідна дівчинка привела Таню на дах якогось будинку. Дівчатка довго сиділи, смакували їжею, трохи говорили про життя, і Таня думала, що ніколи в неї ще не було такого незвичного пікніка.

Розділ сьомий

Справи амурні

Одного сонячного дня Таня сиділа на гойдалці у сквері, позирала на перехожих і відчувала себе невимовно щасливою. Вона недавно каталася на атракціонах, з'їла морозиво і мала цукерки в кишенях.

А ще вона сьогодні побачила Марка Захарченка. Він стояв у довжелезній черзі за квитками на атракціони. Невеличкий на зріст, худющий, з великими сірими очима і збитими ліктями, він нагадував настовбурченого горобця. Марко був з мамою, тому почервонів, бо Таню уже відпускали саму. Дівчинка віддала йому квитки, які у неї ще лишилися. "Бувай, малий!" – прошепотіла вона одними губами й весело попрямувала парком. І от тепер задоволена Таня, сидячи на гойдалці, метляла ногами та святкувала свою маленьку перемогу, а на її язичку танули залишки вершкового морозива.

Місто повело Таню на прогулянку. Але на одній лавочці вона побачила сестру Софію, яка гірко плакала. Цієї миті Таня враз забула про всі сварки з сестрою і кинулася до Софії. Виявилося, що Софійка сіла на пофарбовану щойно лавочку, а у неї через 15 хвилин побачення, про яке вона довго мріяла.

Місто підказало Тані підтримати сестру і відправити на побачення. Таня підбадьорила сестру і сказала просто не обертатися спиною до хлопця.

Софійка побігла на побачення, а сестра за нею підглядала. Вона побачила високого рудоволосого хлопця з букетом ромашок. Таня ховалася то за деревами, то за лотками із солодощами. А Софійка про щось щебетала з рудоволосим. Парочка не встигла

ступити й кількох кроків, як ні з того, ні з сього якийсь хлопчик, не зладнавши зі своїм скейтом, з розгону налетів на Софійку і збив її з ніг. Винуватець вибачався. І цієї ж миті сталося щось справді чудове. "Шурррххх!" – зненацька з усіх боків, прямо-таки з натовпу, до неба полетіли різнокольорові повітряні кульки. Рудий хлопець обережно взяв Софійку за руку, і вони вдвох попрямували парком.

До пізнього вечора Місто невідступно супроводжувало цю пару. Щосили Місто намагалося діяти так, аби це перше побачення назавжди їм запам'яталося. І в нього це добре виходило, позаяк в усі часи воно славалося своїм умінням бути надзвичайно романтичним.

Таня вдома з балкону спостерігала, як хлопець привів Софійку додому. Він дав їй свій піджак і сказав, що вона дуже гарна.

Таня вже хотіла піти до кімнати, як раптом двері сусіднього балкона рипнули, й вона побачила свого сусіда Марка Захарченка. Тані сваритися такого гарного вечора зовсім не хотілося, тому вона шмигнула до кімнати.

Розділ восьмий

Місто страшне і таємниче

Місто голосно позіхало і пояснювало Тані, що зовсім не виспалося, бо вночі було дві пожежі, кілька автомобільних аварій, з десяток бійок, пара сотень розбитих сердець, двадцятка новонароджених малят, кільканадцять крадіжок... А потім ще цих привидів дурноголових довелося до ранку мирити.

Таня зацікавилася привидами. Місто розповіло, що привиди були на новобудові. На її місці, щоправда, раніше стояла старовинна садиба, яка згоріла.

Тато якось розповідав Тані, що Київ – місто зі своїми таємницями. І про загадковий Зелений театр розказав, і про Замок Річарда на Андріївському узвозі, і про Лису гору, на якій збираються київські відьми.

Таня спитала Місто, чи є відьми. "О, добре, що нагадала! Мені вже давно треба листя диво-силу надерти на Лисій горі. Клятий кашель замучив. То що, складеш старому компанію?" — запропонувало Місто. Таня зітхнула, приготувалася, слухняно заплющила очі, і вже знайома чарівна сила понесла її назустріч пригодам.

Дівчинка опинилася на Лисій горі. Місто розповіло казку. Дуже давно жили в цім світі Танині слов'янські предки. Вони вірили, що земну кулю оперізує велика змія, яка кусає сама себе за хвіст. А місце цього укусу припадає якраз на розташування міста Києва. Отрута змії накапала тут, і вирости лисі гори. Вони так називаються, бо мало що на них росте.

Місто розповіло, що одна з його головних лисих гір у давнину називалася Києвицею. Тут сталося багато поганого: у дохристиянські часи язичники поклонялися тут своїм богам, проводили обряди, здійснювали жертвоприносини; хан Батий у 1240 році замурував у печерах під цією горою сотні безневинних душ; сто років тому тут було місце страсти...

Дівчинка не хотіла більше бути тут, тому Місто перенесло її на іншу гору. Але дівчинка здивувалася, коли опинилася... біля входу до київського фунікулера! А тут

дійсно є інша відома лиса гора – Володимирська гірка. Таня попрямувала парковою доріжкою вперед. Дівчинка бачила чудові альтанки, з яких відкривається винятковий вид на Поштову площу, Річковий Порт, Дніпро і Лівий берег Києва!

Пам'ятник Володимиру Великому з хрестом у руках височів посеред невеличкого майданчика, схованого в парку. Таня спустилася ще нижче і подивилася разом з Володимиром на Дніпро.

Згодом Місто перенесло дівчинку у звичайний вхід до станції метро. Неподалік виднівся парк і якийсь дивний пам'ятник з дитячими фігурками. Посеред парку було видно дитячий майданчик. Там гасали з веселим криком діти. Місто сказало, що має безліч особливих, загадкових чи дуже лячних місцин. Але це місце, де вони зараз є, мабуть, одне з найстрашніших. І винні у цьому звичайні люди. Місто розповіло, що колись тут був величезний яр. Ним протікав струмок. Під час Другої світової війни Місто окупували німецько-фашистські загарбники. Вони восени 1941 року розстріляли тут тисячі киян – переважно євреїв, але й українців, росіян, ромів також. Саме тут розстріляно чимало українських патріотів, і серед них поетесу Олену Телігу.

Таня довго мовчала. Раніше вона нічого не знала про Бабин Яр, а відтепер вже не зможе забути про нього.

Уже вертаючи зі своєї невеселої прогулянки до метро, Таня раптом знову зауважила пам'ятник з дивними фігурками і підійшла до нього ближче. На постаменті стояла маленька дівчинка, а біля її ніг примостилися дві сумні зламані ляльки. "Пам'ятник розстріляним у Бабиному Яру дітям", – прочитала Таня.

*Стислий переказ по розділах, автор переказу: Світлана Перець.
Авторські права на переказ належать Укрлібу.*

Розділ дев'ятий

Бідна багата Таня

Якось за сніданком мама назвала Таню бідною, бо надворі літо, а дитина тиняється сама у дворі. Софійка теж жалілася, що бідна, але мама сказала, що у Софійки вступні іспити, і вона має готуватися.

Тож мама сьогодні взяла з собою Таню на роботу, щоб дочка хоч трохи розважилася. Таня ніяк не могла вирішити, чи їй подобається вся ця затія, а чи, може, й ні. Загалом, вона вже була кілька разів у редакції журналу, де працювала мама, і щоразу це було цікаво. Але ж сьогодні Таня збиралася знову погуляти Містом.

Повз рецепцію ганяли різні люди із заклопотаними обличчями та шаленими поглядами, ніби під час пожежі. Вся кімната, де працювали журналісти й редактори, гула немов вулик, на Таню уваги не звертали. Виявилося, що у мами мають бути важливі збори, і не встигла Таня навіть і оговтатися, як за півгодини вона вже заходила з мамою до клініки, в котрій працював її тато.

Тут теж було страшенно цікаво. Одна бабуса принесла кішку, яка відмовлялася їсти м'ясо. Виявилося, що в кішки стесалися зуби: їй не вистачало сил на жування. Наступним було дуже симпатичне щеня, якому зробили щеплення. Після нього – ще

одній киці призначили укол від алергії на блощиць. Потім – настав час для огляду немолодої вівчарки з дуже розумними очима. Але тато мав уже їхати на важливу операцію. Він сказав, що Таню забере бабуса Оля.

Таня з бабусею пішла до університету, в якому бабуса викладала вищу математику. Щойно Ольга Павлівна з Танею увійшли до будівлі університету, як опинилися поміж сотень хлопців і дівчат. Усі вони кудись поспішали, про щось одночасно говорили, галасували, пили каву з пластикових стаканчиків, гортали поспішно підручники. Таня схопилася за бабусину сумку, щоб не загубитися, а бабуса Оля поважно йшла посеред всього цього натовпу і, здавалося, хвилі бурливого океану розступалися перед нею самі собою.

Нарешті вони дійшли до потрібної їм аудиторії. Там уже на бабусю чекала група її студентів. Бабуса почала приймати іспит, а Таня сиділа і спостерігала. Нарешті іспит завершився, і Таня з бабусею пішли пити чай з бутербродами до кімнати, де збиралися викладачі перепочити між своїми парами. У бабусі було заплановано ще кілька іспитів, тому Таня вирішила побути ще з дідусем.

Дідусь Женя займався фотографією і викладав цю непросту науку для студентів, майбутніх кінематографістів, і навіть мав власну невеличку фотостудію. Саме туди він і запросив Таню після відвідин бабусино університету.

Таня звикала до затемненого тихого приміщення студії. Дідусь фотографував онуку і розповідав, що фотографією цікавився ще її прадід Грицько, який за часів війни фотографував своє рідне місто Київ. Дідусь показав фотографії діда Грицька. В альбомі було багато фото воєнного Міста. Тут траплялися знайомі, але зовсім уже інші вулиці і площі, заводи, ринки, музеї, улаштовані під госпіталі, підірваний Хрещатик... В Тані серце стислося від цих кадрів з понівеченими будинками, театрами, церквами.

Дідусь говорив, що Місто відбудувалося завдяки людям. Бо головне в кожному місті – це люди. А люди тут хороші. Таня вражено застигла над альбомом. Якось вона вже чула такі слова! Дівчинка спитала, хто це сказав дідусеві. Він всміхнувся і сказав, що у них є спільні друзі, бо він теж колись був маленьким і також умів чути й бачити трохи більше за дорослих. Але хай це буде їхньою таємницею. Таня погодилася.

Розділ десятий

МІСТОрія однієї... і ще однієї дружби

А вже наступного дня Місто сказало дівчинці, що хоче, щоб дівчинка надовго запам'ятала цей день. Місто перенесло Таню в її улюблену цукерню. Невпевнено роззирнувшись, Таня присіла за один зі столиків. Раптом перед Танею з'явилися тарілочка з величезним куснем запашного фруктового торта, кілька блюдечок з тістечками і суничним морозивом, склянка молочного коктейлю та ще й ціла коробка шоколадних медальйонів у кольоровій фользі. Дівчинка поласувала усім, а згодом опинилася у аквапарку. Дівчинка досхочу плюскалася, ляскала і бовталася у воді.

Не встигла Таня й оком кліпнути, як аквапарк щез, а сама вона, суха, одягнена і навіть зачесана, опинилася посеред величезного іграшкового магазину. Усі іграшки тягнулися до Тані і благали взяти їх. Таня зітхнула і подумала про Кікі, свою найкращу

ляльку з чудовим білявим волоссям, з якою вона вже трохи соромилася бавитися і тому останнім часом ховала її у шафі.

Таня не знала, що брати. Але Місто просило щось вибрати, бо це їхня прощальна прогулянка. Тут, мабуть, варто ненадовго відволіктися і повернутися до того, що сталося з нашими героями напередодні.

...Отож увечері все почалося для Тані розмовою з дідусем, а завершилося сімейною нарадою, яку влаштував тато. Він зібрав усіх, навіть дідусь і бабуса прийшли. Тато оголосив, що Таня їде на заслужений відпочинок на море до кінця літа.

Таня не змогла стримувати сльози і кулею вилетіла з-за столу до своєї кімнати. Коли дівчинка виплакалася, то сказала, що їй не можна давати ніяку путівку, тому що... І Таня все розповіла. Все-все. І про старовинний будинок, і про екскаватор, і про машину з тортами, і про подорож на телестудію, і про Десятинну церкву, і про товстих начальників, і про зйомки в кіно, і про маленьку дівчинку, в якої не було ні мами, ні тата, і про багато інших пригод у Місті.

Всі уважно слухали, охали, швидко презирилися, але мовчали. Нарешті Таня замовкла теж. Тато сказав, що вона – молодець.

Це був чудовий вечір. Вся родина Хорошунів мала надзвичайно піднесений настрій. Щоправда, тато з мамою все ж таки мали серйозну розмову на кухні про неймовірну дружбу їхньої дочки з... містом.

Тільки дідусь Женя нічого не сказав. Але вже пізно ввечері, перед тим, як іти додому, він підійшов до Тані і мовчки погладив її по голові. Як би там не було, але їхня і тільки їхня таємниця лишилася нерозкритою...

І от тепер Таня стояла у своєму дворі, прощаючись з Містом перед довгою розлукою до осені.

Таня повернула голову й побачила Марка Захарченка. Всі інші діти кудись розбіглися, і він грався з м'ячем на майданчику сам-один. Місто пропонувало брати з собою Марка. Таня поклікала його і заторохтіла.

У той же час десь далеко дзвінким гудком засигналила машина, інша відгукнулася, і вони надовго заперечалися посеред вулиці, немов дві лайливі торговки. В кущах акації затьохкало молоде пташеня, але злякалося власного голосу і замовкло. Сусідка Валентина вийшла з під'їзду із сапкою в руці, немов справжня селянка, та попрямувала до вуличного квітника. Голос веселої радіоведучої з чийогось вікна сповістив, що в місті настанала одинадцята година дня. Саме тоді в місті відбувалося стільки всього цікавого. Особливо для тих його мешканців, які уміли побачити й почути хоч трішечки, зовсім трішечки більше за інших.

Стислий переказ по розділах, автор переказу: Світлана Перець.

Авторські права на переказ належать Укрлібу.